

آرشيو

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
سال پنجم، شماره سوم (پیاپی ۲۳)، پاییز ۱۳۹۸، بها: ۲۰۰۰ تومان

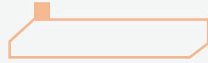
فهرست مهمترین مطالب

- مقاله: فلسفه پیدایش تمبر، حفظ و نگهداری آن
- گزارش پیش‌نشست و نشست آرشیو در پنجمین کنگره متخصصان علوم‌اطلاعات ایران
- اصول اخلاق حرفه‌ای از دیدگاه انجمن آرشیویست‌های امریکا
- اصول اخلاقی در خانواده آرشیو؛ مصاحبه با بهناز زرین‌کلکی
- برگی از تاریخ: به وقت ۱۶ آذر سال ۱۳۳۲
- پرونده ویژه این شماره: اخلاق حرفه‌ای در آرشیو

فهرست

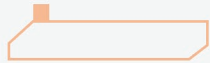
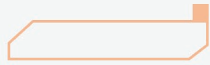
03 / اخلاق حرفه‌ای
در آرشیو

04 / فلسفه پیدایش تمبدر،
حفظ و نگهداری آن

09 / گزارش پیش‌نشست و
نشست آرشیو در پنجمین
کنگره متخصصان علوم
اطلاعات ایران

11 / ارزش‌های اصلی
SAA و اصول اخلاق
حرفه‌ای

13 / اصول اخلاقی در
خانواده آرشیو

مصاحبه با بهناز زرین‌کلکی؛ آرشیویست
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری
اسلامی ایران

16 / برگی از تاریخ

به وقت ۱۶ آذر ۱۳۳۲

18 / یادى از بزرگان

لوچيانا دورانتى؛ استاد مطالعات
آرشیوی دانشگاه بریتیش کلمبیا

21 / بازدید از موزه کودکی
ایرانک

20 / معرفی کتاب

اصول اخلاقی و حرفه آرشیو
اثر کارن بندیکت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صاحب امتیاز: انجمن علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س)
زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهرا(س)
مدیرمسئول: کوثر بابایی
سر دبیر: خدیجه سلطانیان
مشاور نشریه: سارا سلطانی

هیات تحریریه:
فاطمه آقاشریف، منا ابدی، کوثر بابایی، پریسا دمرلو ابهری، خدیجه سلطانیان، الهام محمدابراهیم

همکاران این شماره:
مریم کرمی کندی

ویراستار: کوثر بابایی
طراحی جلد و صفحه‌آرایی: محمدحسین علیزاده
کارشناس نشریه: زهرا وزیری
چاپ، صحافی و لیتوگرافی: حکیم

با تشکر از سرکار خانم بهناز زرین کلکی

نشانی: تهران، میدان ونک، ده ونک، دانشگاه الزهرا(س)،
ساختمان معاونت فرهنگی - اجتماعی، اتاق نشریات

۸۸۰۵۶۹۰۸-۰۲۱

۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

<http://alzahra-archive-journal.blog.ir>

Archive.alzahra@gmail.com

@kosarBabaie

journalofarchive

آرشیو
ARCHIVE

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)

سخن سردبیر اخلاق حرفه‌ای در آرشیو

خدیجه سلطانیان

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س) - ورودی ۹۷

Soltanian27@yahoo.com

رعایت اخلاق حرفه‌ای در سازمان، امری لازم و ضروری است تا سازمان از یک‌سو، جامعه را دچار تعارض نکند و از سوی دیگر با اتخاذ تصمیمات منطقی و خردمندانه منافع بلندمدت خود را تضمین کند. با توجه به اهمیت اخلاق حرفه‌ای در توسعه سازمان، لازم است در تحقق اهداف سازمانی و هدایت منابع از جمله منابع انسانی، به میزان آموزش اخلاق حرفه‌ای در سازمان توجه شود و نیز به‌منظور توسعه سازمان و بهبود زندگی فردی و سازمانی، به ترویج اخلاق حرفه‌ای در آرشیو پرداخته شود.

دامنه و دسترسی اطلاعات ناشی از رشد فناوری در سی سال گذشته، به‌طور چشمگیری گسترش یافته است. پیامدهای این تغییرات در سوابق سازمان‌ها بسیار عمیق است و نه تنها دانش تخصصی بلکه مسئولیت‌های دیگری را نیز ضروری می‌سازد. آرشیویست‌ها نیاز به یک اخلاق حرفه‌ای دارند تا بتوانند با کمک آن به تدوین و اجرای سیاست‌های سازمانی بپردازند.

اخلاق نقش مهمی در حرفه آرشیو دارد. ماهیت حساس مطالبی که روزانه با آن‌ها سروکار داریم، یک نیروی قابل‌ملاحظه برای آسیب ایجاد می‌کند و سازمان‌های آرشیوی برای به حداقل رساندن آسیب، باید در یک ساختار اخلاقی کاملاً تعریف شده مبتنی بر آرشیو و اصول اخلاقی کار کنند.

فلسفه پیدایش تمبر، حفظ و نگهداری آن

خدیجه سلطانیان

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س) - ورودی ۹۷

Soltanian27@yahoo.com

چکیده

زبان تصویر، از تازه‌ترین، پویاترین، نافذترین و سازگارترین زبان‌های هنری دنیا است. زبانی که نیاز به برگردان و ترجمه ندارد. با زبان همگانی سخن می‌گوید و دایره‌المعارفی از آینه‌ی فرهنگ و هنر است. تمبر به‌عنوان یک سفیر کوچک وظیفه انتقال فرهنگ کشورها را به اقصی نقاط جهان به عهده دارد. در همه جای دنیا تمبرهای بسیاری با مقاصد گوناگون چاپ و منتشر می‌گردد. تمبر از جمله مهم‌ترین ابزارهایی است که یادآور خاطرات گذشته می‌باشد. قطعه کاغذی کوچک، با زبان تصویری که فاقد هرگونه محدودیت مرزی بوده و قابلیت حفظ تاریخ و فرهنگ یک کشور را دارد. این اختراع و ابداع بشری، همچون سفیری است که فرهنگ و هویت هر ملتی را به دنیا منتقل می‌کند. زبان تصویر به‌عنوان یکی از مؤثرترین ابزار ارتباطی، قادر به نشر دانش بوده و به انسان‌ها امکان تجربه می‌دهد که بتوانند تجربیاتشان را به شکل قابل مشاهده مستند ساخته و به عبارت کلی ارتباط بصری را که ارتباطی جهانی و بین‌المللی است برقرار سازند. در این مقاله سعی بر آن شده که درباره تمبر، پیدایش آن، نخستین تمبرها، انواع تمبرها و علل نگهداری و محافظت تمبرها پرداخته شود.

کلیدواژه

زبان، فرهنگ، تاریخ، اطلاعات، وسایل ارتباطی

مقدمه

تمبر پستی در حکم یکی از عناصر مهم تشکیلات پستی، در دنیا شناخته شده است. تمبر به‌نظام پستی اعتبار قانونی داد و از آنجایی که

کشورهای مختلف واحدهای پولی یکسانی نداشتند، برای این منظور جایگزین مناسبی شد و در این راستا، فلسفه وجودی تمبر به این امر مهم باز می‌گردد. از سوی دیگر، استفاده از تمبر موجب از بین رفتن مشکلاتی شد که مانع از دریافت کرایه پستی بودند. ابتدا انگلیس به انتشار تمبر اقدام کرد و در ادامه، کشورهای دیگر به انتشار آن دست زدند. با تشکیل اتحادیه جهانی پست، تشکیلات پستی به صورت متحدالشکل درآمد. با ورود تمبر به ایران و همچنین عضویت ایران در اتحادیه جهانی پست، قوانین بین‌المللی و یکسان‌سازی روش ارسال مرسولات پستی، در دوره قاجار تا حدودی و در دوره پهلوی اول به جدیت دنبال شد. تمبر در ابتدای ورود به ایران کارکردی اقتصادی داشت و فقط جایگزین کرایه پستی شد. در اواخر دوره ناصرالدین شاه، برای تمبر کارکردهای دیگری در نظر گرفته شد و تمبر دیگر کالایی اقتصادی محسوب نمی‌شد، بلکه کارکردهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی را دربر می‌گرفت؛ زیرا انتقال‌دهنده فرهنگ و تمدن ایرانی محسوب می‌شد.

تمبر پستی

تمبر پستی را باید تحولی مهم در ساختار پستی، از شکل سنتی به مدرن، دانست. اگر تمبر را در معنای پول پست بدانیم، تمبر علامتی رسمی است که در مقابل پرداخت مالیات یا عوارض یا مخارج حمل نامه یا محمولات پستی، در حکم اعلام وصول وجه دریافت شده، بر اسناد یا اشیاء چسبانیده می‌شود (مصاحب، ۱۳۴۵). از سوی دیگر، تمبر را باید نشان‌دهنده ارزش واسطه‌ای و مبین تعهدی متقابل میان اداره پست و فرستنده نامه یا محموله پستی دانست.

تا پیش از اختراع و انتشار تمبر، با توجه به بُعد مسافت، هزینه‌های پستی از دریافت‌کننده نامه یا محموله پستی دریافت می‌شد و نرخ مراسلات پستی در داخل یک کشور ثابت نبود. با اختراع تمبر و آشنایی با کارکردهای آن، میان هزینه پستی با وزن نامه یا محموله پستی نسبت مستقیمی برقرار شد و رابطه مسافت از آن حذف شد؛ پس کرایه از فرستنده و در مبدأ، به‌طور نقدی و به‌صورت ابطال تمبر دریافت می‌شد (رادمنش، ۱۳۶۴).

دوره قاجار را می‌توان دوره نوآوری و شروع تحولات جدید در هنر ایران دانست. از جمله این تحولات، رابطه فزاینده و مراودات مختلف با غرب است که به دنبال ورود دانش‌ها و علوم جدید به ایران، شاهد تأثیرات ویژه این امر بر اقلام مختلف در دوره قاجار هستیم. یکی از آثار تاریخی ایران، نقوش سکه و تمبر دوران قاجار می‌باشد که خود شاهد عینی در بازگویی تحولات تاریخی، اجتماعی و فرهنگی و تفکرات حاکم بر نظام کشور بودند.

■ تمبر و پیدایش آن در ایران و جهان

تمبر ابتدا کاغذهای پستی کوچکی بود به نام پنی سیاه، که سر رولاند هیل انگلیسی، آن را در ۱۸۴۰ به نشانه پرداخت هزینه محمولات پستی ابداع کرده بود. ایران پس از عثمانی دومین کشور آسیایی و در شمار ۲۵ کشور اول دنیا بود که تمبر چاپ کرد. اعزاز گروهی از سوی ناصرالدین شاه به پاریس در سال ۱۲۴۴ ش / ۱۸۶۵ م اولین اقدام رسمی برای چاپ تمبر بود. با تأسیس دفتر پستی بریتانیا در بوشهر و استفاده از تمبر هندوستان در محمولات پستی، تمبر در ایران رواج یافت. قدیمی‌ترین تمبر رسمی ایران، معروف به تمبر باقری، در روزگار پادشاهی ناصرالدین شاه قاجار و در سال ۱۲۹۲ هـ ق برابر با ۱۸۶۸ م منتشر شده است. نقش این تمبر، نشان رسمی دولت وقت ایران، شیر و خورشید، است که درون دایره‌ای قرار گرفته و در چهارگوشه آن بهای هر تمبر به فارسی درج شده است. تمبرهای باقری با الگوی تمبرهای آلبرت بار فرانسوی، اولین تمبرهای رسمی ایران هستند که از سال ۱۲۴۷ ش / ۱۸۶۷ م به چرخه مصرفی پست راه یافتند. با پذیرفته شدن ایران در اتحادیه جهانی پست به همت ریدر، تمبر ایران به چرخه پست جهان پا نهاد و به درآمد انگلیس و روس از فروش تمبر هایشان پایان داد.

نخستین تمبر پستی جهان (پنی سیاه که تصویر ملکه ویکتوریا بر آن بود) در سال ۱۸۴۰ در انگلستان منتشر شد. انگلیس و دیگر کشورهای اروپایی در ایجاد خدمات پستی و انتشار تمبر در شمال آفریقا و خاورمیانه تأثیر داشته‌اند.

تمبرها از لحاظ پیام‌های نمادینی که حکومت‌ها می‌کوشند به شهروندان خود و به جهان ارسال کنند، از منابع اصلی و بسیار پرارزش‌اند. امروزه مورخان از نمادهایی که در تمبرها به کار رفته، بیش از سکه‌ها بهره می‌برند. زیرا تمبرها متنوع ترند، حال آنکه تغییر نقش، تنوع و فراوانی آن در سکه‌ها بسیار تدریجی‌تر و محتاطانه‌تر است.

تصویر تمبرها را از روی تصویر افراد مهم مانند پادشاه یا ملکه (در کشورهای پادشاهی)، رؤسای جمهور (در کشورهای جمهوری)، دانشمندان، هنرمندان و سایر مشاهیر یا از روی رویدادهای مهم و تاریخی، سالگردها یا مناسبت‌ها یا مکان‌های تاریخی یا دولتی، یادبودها و حتی از تصویر حیوانات، مناظر طبیعی، پیشرفت‌های علمی (مانند فرستادن ماهواره به فضا) و موارد دیگر چاپ می‌کنند. افرادی که تمبر جمع‌آوری می‌کنند، تمبرها را به ترتیب سال چاپ و ارزش در آلبوم نگهداری می‌کنند.

■ اقسام تمبر از نظر دنداننه:

تمبرهای بی‌دنداننه: چنانکه از اسمشان پیداست این نوع تمبرها فاقد دنداننه می‌باشند و برش آن‌ها به وسیله قیچی انجام می‌شود و انتشار این گونه تمبرها دیگر متروک شده است. در ایران نیز اولین بار در سال ۱۲۸۰ مبادرت به چاپ تمبرهای بی‌دنداننه شد (تمبریک) این تمبرها چاپ تهران (حروف بزرگ) و دارای مهر شیر و خورشید به رنگ قرمز می‌باشد.

■ تمبرهای دنداننه‌دار:

تمبرهایی که کناره‌های آن‌ها سوراخ شده باشند به تمبرهای دنداننه‌دار معروف‌اند.

■ اقسام تمبر از نظر نوع بکار بردن و علل چاپ آن:

- **تمبرهای عادی:** که برای مصرف پاکت پستی بکار می‌برند و اغلب به لانگ سری (سری‌های طولیل) معروف‌اند. در ایران طولیل‌ترین سری تمبرهای عادی، سری تصویر احمدشاه است که بیست عدد می‌باشد و از یک شاهی شروع شده و به ۳۰ قران ختم می‌شود این سری در تاریخ ۱۲۸۹ شمسی چاپ شده است.
- **تمبرهای یادگاری:** که اغلب سری کوتاه

- **تمبرهای سفارشی:** تمبرهایی هستند که اگر بر روی پاکتی چسبانیده شوند مأمور پست موظف است که به محض دریافت، پاکت را به مقصد رسانیده و به دست صاحب پاکت بدهد و به هیچ کس حتی همسر و فرزندان و یا شخص دیگر تحویل داده نمی‌شود. این تمبرها با اینکه تسهیلاتی در کارهای پستی فراهم می‌کرد ولی آن طوری که بایدوشاید از آن استقبال نشد. به طوری که دیگر چاپ این‌گونه تمبرها متروک گردیده است و در ایران نیز از این نوع تمبرها تاکنون چاپ نشده است.
- **تمبرهای محلی:** این‌گونه تمبرها در یک شهر یا در یک منطقه چاپ و منتشر گردیده است.

بیشتر به منظور تجلیل و بزرگداشت از یک واقعه تاریخی چاپ می‌شود. چاپ این‌گونه تمبرها از سال ۱۸۹۲ معمول گردید. در این سال بود که اکثر دول آمریکای شمالی به مناسبت چهارصدمین سال کشف آمریکا، تمبر یادگاری چاپ کردند. در ایران اولین بار در سال ۱۲۹۳ شمسی به مناسبت تاج‌گذاری احمدشاه یک سری ۱۷ عددی که از یکشانی شروع شده و به پنج تومان ختم می‌شود چاپ شد. این سری تمبر در نوع خود بسیار عالی چاپ شده است و از بهترین سری تمبرهای ایران از لحاظ نقش می‌باشد و در دو قسمت دور طلا و دور نقره چاپ شده است و دارای فیلیگران نیز می‌باشد.

■ اقسام تمبر از نظر فرم کاغذ

- تمبرهای مستطیلی.
- تمبرهای مربعی که در ایران تمبر مربعی فقط یک قطعه در تاریخ ۲۹ آذرماه ۱۳۴۲ شمسی به یادگار اتاق صنایع و معادن چاپ شده است.
- ش تمبرهای مثلثی که در ایران تمبر مثلثی تا به حال چاپ نشده است. علاوه بر این‌ها تمبرهایی نیز با چاپ برجسته مشاهده شده است.

■ اقسام تمبر از نظر نقش

به‌طور کلی می‌توان کلیه تمبرها را از لحاظ حاشیه به دو قسمت تمبرهای حاشیه‌دار و بی‌حاشیه تقسیم کرد. تمبرهای بی‌حاشیه عبارت از تمبرهایی هستند که در آن نقش، سطح تمامی تمبر را اشغال کرده است. در ایران برای اولین بار تمبر بدون حاشیه اخیراً به مناسبت جشن مشروطیت چاپ شد.

- **تمبرهای خیریه:** بعضی از دولت‌ها تمبرهایی منتشر می‌کنند که عنوان تمبر خیریه دارد و بهای حاصل از فروش آن به نفع امور خیریه است. از نمونه این تمبرها، تمبرهای صلیب سرخ فرانسه است. در ایران نیز از تمبرهای رایج خیریه تمبری وجود دارد که در نامه‌های سفارشی از آن استفاده می‌کنند و ارزش آن نیم ریال است و روی آن جمله شیر و خورشید سرخ ایران به چشم می‌خورد.

- **تمبرهای لوکس:** عبارت از تمبرهای یادگاری هستند که فقط به کلکسیونرها فروخته می‌شود و از این‌رو درآمدهایی عاید کشور می‌شود و یکی از دولت‌های منتشرکننده تمبرهای لوکس «موناکو» می‌باشد. این تمبرها چندان برای فرستادن پاکت‌های پستی بکار نمی‌رود و برای مصرف آن موعد تعیین می‌شود که بعد از آن تاریخ الصاق همان تمبرهای پستی ممنوع است.

بین‌المللی است که سابقه حفظ و نگهداری برخی از آن‌ها در این کتابخانه به بیش از ۲۵۰ سال می‌رسد. محیط مجموعه‌های تمبر و دیگر اقلام پستی باید در مکانی با دمای زیر ۱۸ درجه سانتی‌گراد و رطوبت نسبی ۵۵ الی ۶۰ درصد نگهداری شوند. تحقیقات نشان داده است که مواد کاغذی چسب‌دار و دندان‌دار در محیط‌هایی با رطوبت نسبی بیشتر، آسیب کمتری خواهند دید. محیط‌های خیلی گرم و مرطوب، خطر رشد قارچ‌ها را افزایش می‌دهند و در نتیجه مکان مناسبی برای نگهداری مجموعه‌ها نمی‌باشند.

چنانچه هوای محیط، بسیار خشک باشد، کاغذ آسیب می‌بیند و کشش میان کاغذ و چسب تمبرهایی که مورد استفاده پستی قرار نگرفته‌اند، افزایش می‌یابد. افزایش کشش میان کاغذ و چسب تمبرها ممکن است به ایجاد شکاف بین دندان‌ها منجر شود. علاوه بر خشکی هوا، رطوبت موجود در هوا نیز از جمله عواملی است که در صورت عدم کنترل، تهدیدی جدی برای کاغذ و خصوصاً چسب تمبرها به حساب می‌آید. تهویه مداوم هوای محیط‌های نمایش و نگهداری یا خزانه، می‌تواند به کاهش میزان رطوبت کمک کند. گرمایش ملایم و تدریجی محیط نیز برای کاهش میزان رطوبت مفید است. بهترین حالت نورپردازی در محیط‌های نگهداری از مجموعه‌ها، ایجاد تاریکی مطلق است.

■ زیباترین تمبرهای جهان و ایران

زیباترین تمبرهای جهان را دولت‌های سوئیس و هنگری چاپ می‌کنند. دولت سوئیس همه‌ساله مقادیر زیادی تمبر از انواع مختلف خزندگان و میوه‌ها و گل‌ها چاپ می‌کند. رنگ‌آمیزی تمبرهای هنری از هر لحاظ دل‌فریب و زیبا می‌باشد. از میان تمبرهای ایرانی در سال ۱۳۰۹ تمبر پست هوایی ایران که در سمت چپ آن عکس رضاشاه و در سمت راست آن عقابی را در حال پرواز چاپ کرده‌اند، برنده جایزه زیباترین تمبرهای جهان شد.

■ بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین تمبر ایران

در ایران کوچک‌ترین تمبرها در زمان ناصرالدین شاه در سال ۱۲۷۰ شمسی چاپ شد. تعداد تمبرهای این سری که به «سری محرابی» معروف است ۹ عدد می‌باشد. طول تمبرها ۹/۱ سانتی‌متر و عرض ۶/۱ سانتی‌متر می‌باشد. بزرگ‌ترین تمبرهای ایران سری تدفین رضاشاه است که در سال ۱۳۲۹ شمسی چاپ شده و دو عدد می‌باشد. عرض این تمبرها ۲/۵ سانتی‌متر می‌باشد.

■ علل حفاظت و نگهداری مجموعه تمبر و جمع

آوری تمبر

بسیاری از مجموعه‌داران و تمبرشناسان با آگاهی از اهمیت حفظ و نگهداری صحیح مجموعه‌های تمبر و دیگر اقلام پستی، همواره می‌کوشند تا با رعایت اصول مربوطه، مجموعه‌های خود را برای تحویل به صاحبان آینده آن‌ها، حفظ نمایند. افرادی نیز هستند که با بی‌اعتنایی به نحوه مراقبت از مجموعه‌های تمبر، به ارائه نظراتی همچون: «این مجموعه در طول حیات من محفوظ خواهد ماند» اکتفا می‌کنند. کتابخانه بریتانیا متولی مجموعه‌های ملی با ارزش

نتیجه‌گیری

تمبر اثری هنری است؛ اما درعین حال، مفهومی وسیع‌تر و دلالتی فرهنگی دارد و دربردارنده برخی از ابعاد هویت فرهنگی است. به نحوی که اگر تمبرهای هر کشور را کنار هم قرار دهیم و مجموعه‌ای کامل به وجود آوریم، بخشی از شناسنامه آن کشور را شناسایی کرده‌ایم. تمبر این استعداد را دارد که ارزش‌های اصیل فرهنگی و اجتماعی جامعه را در خود بگنجانند. فرهنگ، بخشی از هویت ملی هر جامعه است و دربرگیرنده ارزش‌ها و قراردادهای اجتماعی است که باگذشت زمان در جامعه رخنه کرده و نهادینه شده است و همچنان پایدار است. با ورود تمبر به ایران، نقش‌پذیری آن در جامعه ابعاد گسترده‌تری را در بر گرفت. روند تحول نظام پستی و تمبر از دوره ناصرالدین‌شاه تا رضاشاه، بیان‌کننده تغییر معیارهای ارزشی جامعه و همچنین سیاست‌هایی است که حکومت در پیش گرفته بود. این تغییر در ساختار ظاهری و کارکردی تمبر صورت پذیرفت. بررسی ساختار ظاهری تمبرها در ایران نشان می‌دهد تمبر از نظر کیفیتی و چاپ، در کشور، پیشرفت شایانی کرد و تا حدودی از این جنبه به خودکفایی رسید؛ به‌ویژه با ورود دستگاه‌های جدید چاپ، به سطح بسیار خوبی رسید.

No Q24

30⁵

منابع

۱. متولی، عبدالله (۱۳۸۹). «بررسی کارکردهای تمبر پستی در دوران قاجار و پهلوی اول».
۲. حسین‌آبادی فراهانی، شبنم (۱۳۸۹). «مطالعه تطبیقی تمبرهای بلوک یادگاری در ایران و انگلستان». دوره ۱۰، شماره ۱. شماره پیاپی ۳۷، صفحه ۷۹-۹.
۳. دلدار، نرگس (۱۳۹۴). «شناسنامه‌شناسی تمبرهای صنایع‌دستی ایران دوران متأخر». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه سوره، گروه تحصیلی هنر، صنایع دستی.
۴. رحیمی، عبدالرفیع؛ فتحی، سیده فروغ (۱۳۹۶). «تاریخ در قاب تمبرهای دوره نخست حکومت محمدرضا» فصلنامه گنجینه اسناد.
۵. ر. بیج، دیوید. «راهنمای نگهداری و حفاظت از مجموعه‌های تمبر»، ترجمه محمد شاهرودی‌زاده، همشهری. شماره ۲۵۱.

گزارش پیش‌نشست و نشست آرشیو

در پنجمین کنگره متخصصان علوم اطلاعات ایران

الهام محمدابراهیم

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س) - ورودی ۹۷

e.mohammadebrahim@gmail.com

اولین سخنران دکتر غلامرضا فدایی عراقی، سخنان خود را اینگونه آغاز کردند که از آرشیو مردمی تعریف مشخصی وجود ندارد و اولین قدم برای ایجاد آرشیو مردمی این است که باید یک تعریف مشخصی ارائه شود. وی صحبت خود را با طرح چند سوال ادامه داد، که معیارهای ارزشیابی چیست؟ چه کسانی ارزش گذاری می‌کنند؟ منظور این آرشیو، چه نوع اسنادی است؟ شیوهی اجرای آن چیست؟ مدیریت آن به چه صورت است؟

دکتر غلامرضا عزیزی با تأکید بر موضوع بحث، فرمودند که در مورد اجرای این آرشیو باید برنامه ریزی کرد و از گروه‌های مردم، کمک خواست تا در این امر مشارکت کنند. همچنین در اعتباریابی، اعتمادسازی و اصالت اسناد اقداماتی انجام داد. دکتر سعید رضایی شریف‌آبادی به این موضوع اشاره کردند که مأموریت آرشیو، حفاظت و دسترس‌پذیری اسناد است اگرچه در بعضی از آرشیوها مأموریت حفاظت، مهم‌تر تلقی می‌شد، اما امروزه در طول زمان، امر دسترس‌پذیری اهمیت زیادی پیدا کرده است. دسترس‌پذیری به دو بخش دسترس‌پذیری فیزیکی و دسترس‌پذیری محتوایی تقسیم می‌شود. دسترس‌پذیری فیزیکی شامل ساختمان، چیدمان و امکانات است که موجب تشویق مخاطبان می‌شود و دسترس‌پذیری محتوایی شامل توصیف محتوا و کلیدواژه‌های انتخابی برای سند می‌شود.

دکتر ابوالفضل حسن‌آبادی، گزارشی در رابطه با مطالعه‌ای که بر روی کتابخانه‌های تحت نظر آستان قدس انجام شده است، ارائه دادند. مخاطبان این کتابخانه‌ها بیشتر برای مطالعه مراجعه می‌کردند، از این‌رو نشست‌هایی برای حل این مشکل و آشنایی کتابداران با آرشیو برگزار شد.

در پیش‌نشست کنگره علوم اطلاعات که روز شنبه ۲۵ آبان در ساختمان آرشیو اسناد ملی برگزار شد، علی قدیمی، مجید تفرشی، غلامرضا عزیزی، مهرناز خراسانچی و سپیده سیروس کبیری، حضور داشتند. در این نشست به چالش‌هایی که در حوزه آرشیوهای دیداری شنیداری وجود دارد، پرداخته شد که به مواردی در ذیل به آن‌ها اشاره می‌شود. باید از میزان کمیت و کیفیت منابع دیداری شنیداری موجود در سطح کشور باخبر شویم. آموزش‌ها و آگاهی‌های لازم در حوزه حفظ و نگهداری را در اختیار آرشیوها، کتابخانه‌ها و مجموعه دارانی که در مجموعه خود منابع شنیداری دارند، بگذارند.

میزان حضور منابع دیداری شنیداری در تحقیقات و پژوهش‌ها و میزان استناد به این اسناد بسیار کم است.

مواد تنظیم و توصیف و فهرست‌نویسی برای منابع دیداری شنیداری به صورت جامع وجود ندارد و قواعد فهرست‌نویسی انگلومریکن برای منابع دیجیتال مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

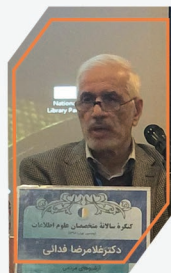
آموزش آرشیوداری منابع دیداری شنیداری در رشته مطالعات آرشیوی اهمیت زیادی داده نشده است.

ضرورت اقدامات جدی در تبدیل منابع دیداری شنیداری آنالوگ به دیجیتال.

برطرف شدن محدودیت‌های بازدید و دسترسی به منابع دیداری شنیداری صداوسیما.

برنامه ریزی برای پیشرفت آرشیوهای دیداری شنیداری.

در روز ۳۰ آبان، نشستی با موضوع «آرشیو مردمی»، در سالن همایش‌های کتابخانه ملی ایران برگزار شد. غلامرضا عزیزی، سعید رضایی شریف‌آبادی، ابوالفضل حسن‌آبادی و غلامرضا فدایی عراقی حضور داشتند.

در سخنرانی بعدی دکتر حسین مهدیان به آینده آرشیوها و دیجیتالی کردن آن‌ها و خارج شدن از شکل سنتی آرشیو اشاره کردند. همچنین به مباحثی چون تأثیر تکنولوژی بر کسب‌وکارها و مزیتش، ویژگی‌های آرشیو مطلوب، غنی‌سازی اطلاعات برای ارائه‌ی سرویس‌ها، انواع فراداده‌ها، غنی‌سازی اطلاعات مبتنی بر الگوریتم‌های هوشمند مانند رمزگذاری، هستی‌شناسی و ارتباط بین مفاهیم و هوش مصنوعی پرداختند و آرشیو صدا شبکه‌ی بی‌بی‌سی را به‌عنوان بزرگ‌ترین آرشیو صدا موردبررسی قرار دادند. در کل تبدیل آرشیو مدیا محور به آرشیو محتوا محور را اظهار داشتند.

دکتر غلامرضا عزیزی سخنرانی درباره تفاوت پیدایش آرشیوها و کتابخانه‌ها در زمان باستان و امروزه داشتند. در زمان باستان ابتدا آرشیوها و سپس کتابخانه‌ها پدید آمدند ولی آرشیوها و کتابخانه‌ها به مفهوم امروزی در قرن ۱۵، ابتدا کتابخانه‌ها و سپس آرشیوها ایجاد شدند. ایشان با این سؤال که «آرشیوهای دیداری شنیداری نوع از آرشیو است یا نوع دیگر از نهاد اطلاع‌رسانی» به گفته‌های خود پایان دادند.

در آخرین سخنرانی، خانم دکتر سپیده سیروس کبیری اشاره کردند که با از بین رفتن سریع منابع دیداری شنیداری در دو سال اخیر کارگاه‌های حفاظت و آشنایی با نگهداری این منابع را برگزار کردیم و برای احیاء و تبدیل این منابع چاره‌اندیشی می‌کنیم. وی در حوزه سوء نگهداری این منابع مباحثی را مطرح کردند و افزودند که قاعده اصلی در همه آرشیوها چه مکتوب و چه غیرمکتوب حفظ و نگهداری است ولی با اصول‌های متفاوتی است و آرشیوها مجبور به تبدیل محمل‌ها به محمل‌های جدیدتر هستند تا محتوا را نجات دهند.

نشست با گزارش دکتر علی قدیمی از خلاصه نشست و پرسش و پاسخ شرکت‌کنندگان از سخنرانان به پایان رسید.

در انتها، نشست با سخنرانی سرکار خانم مدیحه فراهانی دانشجوی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا که پایان‌نامه‌اش در رابطه با برنامه‌های ترویجی آرشیوها در جهان بود، به اتمام رسید.

در ادامه نشست آرشیو مردمی، نشست دیگری با موضوع «آرشیوهای دیداری شنیداری»، با حضور جمعی از اساتید و بزرگان علوم اطلاعات برگزار شد. در این نشست، علی قدیمی، غلامرضا عزیزی، حسین مهدیان، سپیده سیروس کبیری و استاد گرامی نورالله مرادی حضور به هم رساندند.

در ابتدا دکتر علی قدیمی با معرفی حضار و تجربیات و افتخارات سخنران‌های عزیز شروع به صحبت کردند و تاریخچه کوتاهی از اولین منابع دیداری شنیداری در ایران روایت کردند. ایشان در ادامه اظهار داشتند که یکی از مشکلات اصلی در آرشیوهای دیداری شنیداری این است که واسپاری رسمی نداشتند و وضعیت ساماندهی منابع چندان مشخص نیست مگر در آرشیوهایی که به صورت حرفه‌ای این کار را انجام می‌دهند و از آنجایی که این منابع تک نسخه و بالارزش هستند، باید اقدامات ضروری اتخاذ شود.

در ادامه دکتر نورالله مرادی فرمودند که برای رسیدن به آینده آرشیو، باید گذشته آرشیوها را دانست. وی افزود ضعف آرشیوهای دیداری شنیداری در فاسدشدن و از بین رفتن منابع این آرشیوهاست. آرشیوها ادامه‌ی کتابخانه‌ها هستند فقط محمل آن عوض شده است ولی هر دو رسالت اطلاع‌رسانی دارند. سپس درباره کتاب موج سوم که دوره تاریخ بشری را به سه دوره موج کشاورزی، انقلاب صنعتی و انقلاب الکترونیکی تقسیم کرده و تغییراتی که بر جامعه زمان خود گذاشته است، سخن گفتند. در انتها هم خواستار نشست‌های در خصوص دوره چهارم و فراداده‌ها شدند.

ارزش‌های اصلی SAA و اصول اخلاق حرفه‌ای

مترجم: پریسا دمرلو

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س) - ورودی ۹۶

paris.ap87@yahoo.com

مقدمه

انجمن آرشیویست‌های آمریکا یک سازمان عضویتی است؛ این سازمان شامل افراد و نهادهایی است که به امور انتخاب، مراقبت، حفظ و اداره‌ی سوابق تاریخی مستند، با ارزش‌هایی پایدار به نفع نسل‌های فعلی و آینده اختصاص یافته‌اند.

انجمن، این «اصل اخلاقی آرشیویست‌ها» را به عنوان اصولی حرفه‌ای تأیید می‌کند. این اصل باید به همراه ارزش‌های اصلی آرشیویست‌های SAA خوانده شود؛ زیرا این دو باهم، رهنمودهایی را برای آرشیویست‌ها ارائه می‌دهند و موجب می‌شوند تا آگاهی از مسائل اخلاقی در میان آرشیویست‌ها، همکارانشان و دیگر اعضای جامعه افزایش پیدا کند. آرشیویست‌ها به‌عنوان حامیان مجموعه‌هایی مستند و اشیاء فرهنگی تحت محافظتشان، مشتاق هستند تا فعالیت‌های حرفه‌ای خود را طبق بالاترین درجه‌ی استاندارد رفتار حرفه‌ای به انجام برسانند. رفتارها و ویژگی‌های ذکر شده در این «اصل اخلاقی» باید به‌عنوان اصول آرمان‌گرایانه‌ی آرشیویست‌ها در نظر گرفته شوند تا بتوانند برای ایجاد مؤسسات آرشیوی معتبر به کار گرفته شوند.

روابط حرفه‌ای

آرشیویست‌ها باهم همکاری می‌کنند و نه تنها به یکدیگر، بلکه به مأموریت‌های سازمانی و سیاست‌های جمع‌آوری یکدیگر نیز احترام می‌گذارند. آن‌ها در روابط حرفه‌ای خود با اهداکنندگان، پدیدآورندگان اسناد، کاربران و همکاران، بسیار صادق، عادل، مسئولیت‌پذیر و منصف هستند.

قضاوت

آرشیویست‌ها در ارزیابی، کسب و پردازش داده‌ها از قضاوتی حرفه‌ای برخوردارند تا از حفاظت

بیانات اخلاقی از ارزش‌های اصلی یک حرفه سرچشمه می‌گیرند. دو مورد «ارزش‌های اصلی آرشیویست‌ها و اصول اخلاقی آنان» در کنار هم به عنوان یک راهنما برای آرشیویست‌ها و همچنین برای اطلاع‌رسانی به کسانی که با این افراد کار می‌کنند در نظر گرفته شده است تا انتظاراتی که در مشاغل حرفه‌ای مطرح هستند را با هم به اشتراک بگذارند. اولین بیانیه مربوط به باورهای آرشیویست‌ها است و دومین بیانیه مربوط به چارچوب رفتاری آن‌ها می‌باشد. علاوه بر این، مطالعه‌ی موردی، حاصل از زندگی واقعی که در خصوص یک یا چند منطقه‌ی تحت پوشش اصول اخلاقی برای آرشیویست‌ها است، توسط کمیته‌ی SAA، درباره اخلاقیات و رفتار حرفه‌ای منتشر شده است.

اصول اخلاقی آرشیویست‌ها

(مورد تأیید شورای SAA، در ماه فوریه ۲۰۰۵، ویرایش شده در ژانویه ۲۰۱۲) آرشیوها توسط طیف گسترده‌ای از گروه‌ها ایجاد می‌شوند و شواهدی مربوط به طیف کاملی از تجارب انسانی را ارائه می‌دهند. آرشیویست‌ها تلاش می‌کنند تا از دسترس‌پذیری موادی که در مرور زمان به آن‌ها سپرده شده، اطمینان حاصل کنند. موادی که شواهدی از فعالیت‌های انسانی و سازمان‌های اجتماعی هستند. آرشیویست‌ها اصولی که موجب شفافیت در کارهایشان و ایجاد اعتماد به نفس در این حرفه می‌شوند را می‌پذیرند. چارچوب مشخصی از هنجارهای اخلاقی، به آرشیویست‌ها کمک می‌کند تا موقعیت‌های پیچیده و مسائلی را که ممکن است در خلال کارهایشان به وجود بیاید را هدایت کنند.

اصالت، تنوع و ماندگاری ارزش فرهنگی مجموعه شان اطمینان حاصل کنند. آن‌ها باید تصمیمات و فعالیت‌های مربوط به مجموعه را با دقت زیادی مستند کنند تا نقش خود را در انتخاب، حفظ یا ایجاد سابقه‌ی تاریخی شفاف از دستورالعمل‌ها، اهداکنندگان و کاربران، به‌درستی ایفا کرده باشند. آن‌ها به مشورت با همکاران، متخصصان مربوطه و جوامع موردعلاقه‌ی خود تشویق شده‌اند تا بتوانند از دیدگاه‌هایی متنوع، اقدامات و تصمیمات خود را اطلاع‌رسانی کنند.

■ اعتبار

آرشیویست‌ها، اصالت و تداوم استفاده از اسنادی که به عهده‌شان است را تضمین کرده‌اند و ویژگی‌های منحصربه‌فرد آرشیوی اسناد را ثبت و حفظ می‌کنند. آن‌ها در تلاش‌اند تا از یکپارچگی فکری و فیزیکی اسناد در برابر دست‌کاری یا فساد محافظت کنند. آرشیویست‌ها هیچ‌گاه به دلخواه خود، داده‌ها یا شواهد موجود در اسناد را به‌منظور پنهان کردن حقیقت، تغییر یا حذف نمی‌کنند. آن‌ها هرگونه اقداماتی که ممکن است باعث تغییر در اسناد و یا ایجاد سؤال درباره‌ی آن‌ها شوند را به‌طور کامل مستند می‌کنند.

■ امنیت و حفاظت

آرشیویست‌ها از تمامی مواد مستندی که در قبالتشان مسئول هستند، به‌خوبی محافظت می‌کنند. آن‌ها روند طبیعی تخریب فیزیکی اسناد را به حداقل رسانده و با اجرای سیاست‌های امنیتی ویژه از اسناد دیجیتال نگهداری می‌کنند. آن‌ها از تمامی اسناد در برابر حوادث ناگهانی، تخریب و سرقت محافظت کرده و برنامه‌های خوبی را برای مدیریت آسیب‌هایی که ممکن است امنیت اسناد را به خطر بیندازند، تدوین کرده‌اند. آرشیویست‌ها به‌طور جدی با همکاران و سازمان‌های اجرای قانون، همکاری می‌کنند تا بتوانند به‌راحتی سارقان و خرابکاران را تعقیب و توقیف کنند.

■ دسترسی و کاربرد

با توجه به اینکه «کاربرد» از دلایل اصلی وجود آرشیوها می‌باشد، آرشیویست‌ها می‌بایست دسترسی آزاد و عادلانه به اسناد تحت مراقبت خودشان را در چارچوب مأموریت‌های سازمانی و گروه کاربران ایجاد شده، ترویج دهند. آن‌ها محدودیت‌ها را به حداقل و در مقابل، دسترسی آسان را به حداکثر می‌رسانند. همچنین تداوم دسترسی و قابلیت فهم مواد آرشیوی را در

آن‌ها سیاست‌های دسترسی به نهادها را به همراه استراتژی‌هایی که بر پایه‌ی استفاده‌ی مسئولانه هستند، تدوین و پخش می‌کنند و با اهداکنندگان و آژانس‌های مبدأ، کار می‌کنند تا از متناسب و مستند بودن و همین‌طور عادلانه بودن محدودیت‌های اعمال‌شده، اطمینان حاصل کنند. وقتی مخازن برای محافظت از اطلاعات محرمانه و اختصاصی نیاز به محدودیت دارند، این محدودیت‌ها باید به‌روشی بی‌طرفانه پیاده‌سازی شوند. در تمامی سؤالات مربوط به دسترسی، آرشیویست‌ها به‌دنبال راه‌حل‌هایی عملی هستند تا بین اصول و علایق تعادل برقرار کنند.

■ حریم خصوصی

آرشیویست‌ها تشخیص می‌دهند که نقض حفظ حریم خصوصی توسط قانون مجازات می‌شود. آن‌ها روندها و سیاست‌هایی را به منظور حفظ منافع اهداکنندگان، اشخاص، گروه‌ها و مؤسساتی که زندگی و فعالیت‌های خصوصی و عمومی آن‌ها در موجودی‌شان ثبت شده است، ایجاد می‌کنند.

در حد مناسب، آرشیویست‌ها برای اطمینان از حفظ حریم خصوصی و محرمانه بودن، محدودیت‌هایی را در دسترسی به مجموعه‌ها ایجاد می‌کنند، خصوصاً برای افراد و گروه‌هایی که هیچ نقشی در ایجاد مجموعه و نگهداری و یا استفاده عمومی ندارند.

آرشیویست‌ها با تشویق محققان به مشورت با جوامع مبدأ، استفاده‌ی درست از مواد حساس فرهنگی که تحت مراقبتشان است را ترویج می‌دهند و می‌دانند که حریم خصوصی دارای ابعاد قانونی و فرهنگی است.

آرشیویست‌ها با حفظ محرمانه بودن تحقیقاتشان و محافظت از هرگونه اطلاعات شخصی جمع‌آوری شده (در مورد کاربران، مطابق با سیاست‌های نهاد مربوطه) به کلیه‌ی حقوق کاربران در زمینه حفظ حریم خصوصی احترام می‌گذارند.

■ اعتماد

آرشیویست‌ها نباید از امتیاز دسترسی خود به‌منظور کنترل اسناد تاریخی و مواد مستند، استفاده‌ی نادرست داشته باشند. آن‌ها به‌خوبی می‌دانند که باید از اسناد و مدارکی که به آن‌ها سپرده شده است، محافظت کنند.

آرشیویست‌ها در کار خود صداقت حرفه‌ای را نشان می‌دهند تا از درگیری‌های احتمالی خودداری کرده باشند. آن‌ها تلاش می‌کنند تا منافع همه‌ی سهامداران را متعادل کنند.

اصول اخلاقی در خانواده آرشیو

مصاحبه با بهناز زرین کلکی؛ آرشیویست سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مصاحبه کننده: فاطمه آقاشریف

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س) - ورودی ۹۷

fatemehaghasharif@yahoo.com

ارزش‌های اخلاقی به صورت عام و کلی به موضوعات حرفه و تشخیص مصادیق مفاهیم ارزشی و تطبیق آن‌ها با موارد عینی در دنیای واقعی یک حرفه، اصول اخلاقی و یا کدهای اخلاقی همان حرفه را بیان می‌کند. با چنین مفهومی میتوان اذعان داشت که مبانی کدهای اخلاقی در همه حرفه‌ها یکسان است اما به واسطه رویکرد این ارزش‌ها به موضوع هر حرفه، موجب ایجاد اختلافاتی میشود؛ بنابراین به ندرت می‌توان اصول اخلاقی حرفه‌ای را در حرفه دیگر پیاده‌سازی کرد.

به طور کلی بحث راجع به اصول اخلاقی همواره با این سؤال روبرو است که این اصول چه هستند و چه زمانی آرشیویست به آن‌ها نیازمند است.

۲. اخلاق حرفه‌ای آرشیویست در آرشیوها و سطوح و ابعاد آن را در چه می‌دانید؟

■ نیاز به تدوین اصول اخلاق حرفه‌ای برای آرشیو در سطح ملی و بین‌المللی بسیار احساس میشود. به همین دلیل به مدت بیش از ۱۵ سال یکی از موضوعات اصلی و ثابت دستور جلسات نشست‌های ICA، موضوع اصول اخلاق حرفه‌ای آرشیو بوده و تقریباً با اطمینان میتوان گفت کنگره وین در ۲۰۰۴ میلادی سومین کنگره بین‌المللی آرشیو با موضوع اصول اخلاق حرفه‌ای بوده است. در دو کنفرانس اروپایی (بارسلونا ۱۹۹۷ و فلورانس ۲۰۰۲) نیز مستقیماً به اصول اخلاق آرشیوی پرداخته شده بود. البته برای مدت‌ها در بسیاری از کشورها اصول اخلاق حرفه‌ای مخصوص دنیای پزشکی و پیراپزشکی تعریف می‌شد و در بخش فرهنگ، عقیده برداشتن آن در سال ۱۹۸۰ پدید آمد. در پایان سال ۱۹۸۰ شورای جهانی موزه‌ها ICOM^۱ اصول اخلاق حرفه‌ای بین‌المللی را برای موزه‌هایی که تا آن زمان در کشورهای مختلف دنیا بودند، به وجود آورد. در دنیای آرشیو فقط تعدادی مرمت کار ماهر از نیاز به قوانین آگاه بودند. در اوایل سال ۱۹۵۰ اصول نگهداری توسط روجر الیز^۲ فرموله شد و در سال ۱۹۸۰ پایه بحث‌ها قرار گرفت. آرشیویست‌ها در کل از نیاز و احتیاج به چیزی شبیه اصول، آگاهی نداشتند و در

سرکار خانم بهناز زرین کلکی، کارشناس حقوق قضایی، از سال ۱۳۷۰ در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران شروع به فعالیت نمودند. به مدت هفت سال برای تحصیلات تکمیلی در خارج از کشور به تحصیل و پژوهش پرداختند. در پست‌های مختلف سازمانی از جمله کارشناس و محقق حوزه معاونت اسناد، مدیرکل خدمات آرشیو، مدیرکل تنظیم و توصیف اسناد و در حال حاضر مشاور معاونت اسناد مشغول به فعالیت میباشند.

حوزه تخصصی ایشان مدیریت اسناد الکترونیکی، تنظیم و توصیف اسناد و اخلاق حرفه‌ای می‌باشد. لذا بر آن شدیم تا از تجربیات ایشان بهره‌برده و این تجربه ارزشمند را در اختیار علاقه‌مندان این حرفه قرار دهیم.

۱. از دیدگاه شما اخلاق حرفه‌ای و اخلاق فردی چه تفاوت‌هایی دارند؟

■ ارزش‌های مبنایی در اخلاق عمومی چون عدالت، صداقت، امانت، محبت به یکدیگر، وفای به عهد، انصاف، مسئولیت‌پذیری و ... معانی عام و کلی هستند که همه بر مطلوب بودن آن گواهی میدهند؛ بنابراین می‌تواند به صورت محرک‌های درونی و فردی، به عنوان عامل انگیزشی و محرک‌های رفتاری، مورد بهره‌برداری قرار گیرند و شکل‌دهنده اخلاق فردی باشد؛ اما اصول اخلاقی در یک حرفه به گونه‌ای دیگر است. آنچه مسلم است اصول اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از استانداردهاست که به وسیله گروهی خاص تصمیم‌گیری شده تا رفتارها حرفه‌ای، منظم و قانونمند گردد. این استانداردها باید به نوعی مورد موافقت همه یا حداقل گروهی از افراد آن حرفه بنابراین معطوف شدن

بسیاری از کشورها احساس می‌شد موضوعات آرشیوی به اندازه کافی در فعالیتهای آرشیوی و دیگر تنظیمات و مقررات مورد توجه قرار گرفته شده و نیازی به مکتوب کردن و تدوین آن نیست. در سال ۱۹۸۲ ICA مجله ای به نام رمپ^۱، با مقاله ای از میشل^۲ دوشن با عنوان «موانع دستیابی، استفاده و انتقال اطلاعات از آرشیوها» چاپ نمود و در بیست و چهارمین کنگره بین‌المللی^۳، به سال ۱۹۸۵، تمام وقت کنگره مصروف موضوع «دسترسی به آرشیو و امور خصوصی»^۴ گردید. در همان سالها موضوع اصول اخلاق آرشیوی یکی از موضوعات بین‌المللی آرشیو قرار گرفت. آرشیو استرالیا سال ۱۹۸۷ در کتاب راهنمای «نگهداری از آرشیو»^۵ پنج مسئولیت برای آرشیو بر شمرده است و در سال ۱۹۸۸ انجمن آرشیویست‌های انگلستان یک سمپوزیومی با محوریت اصول اخلاق آرشیوی ترتیب دادند. حرکت‌های مختلفی در این زمینه انجام شد ولی تا سال ۱۹۹۱ فقط انجمن آرشیویست‌های کبک در کانادا به‌طور مدون دارای اصول بودند^۶ و بعد از سخنرانی مارکو کارسی^۷ در پنجمین کنفرانس اروپا در بارسلونا عملاً کار بر روی اصول اخلاق حرفه ای آرشیو شروع شد. در سپتامبر ۱۹۹۰ در گزارشی که از کمیته تدارکاتی SPA^۸ داده شد، آمده بود که یک عضو ایتالیایی کمیته، به نام مارکو نوشته ای را تهیه نموده که تألیفی از اصول موجود قابل بحث در کمیته تدارکاتی آینده در سال ۱۹۹۱ خواهد بود. ولی در سال ۱۹۹۰ در میتینگ SPA برای اعضا اشاره ای به اصول ممکنه، نشد. SPA به سرعت کار کرد و در مارس ۱۹۹۱ اولین متن ارائه شد. تصمیم متخذه چنین بود که در کنگره بین‌المللی آرشیو در سال ۱۹۹۲ واقع در مونترال، سمپوزیومی برای بحث و گفتگو و بیان نقطه نظرات راجع به اصول اخلاقی ترتیب داده شود. این بار نیز مارکو کارسی کسی بود که نوشته ای را آماده نمود و آن نوشته مبنا قرار گرفت. کمیته تدارکاتی بر اساس آن تصمیم گرفت تا پیش‌نویس دومی تهیه نماید که در آن به هر دو جنبه احتیاجات اعم از ملی و بین‌المللی توجه شده باشد.

در کنگره بین‌المللی مونترال سال ۱۹۹۲، اصول اخلاق حرفه ای آرشیو، توسط آرشیویست انگلیسی میشل روپر^۹ معرفی گردید. او به این سؤال که «چرا ما به اصول نیازمندیم» با این جواب ساده که «هر حرفه ای به اصول اخلاق حرفه ای خود نیازمند است» پاسخ گفت و این پاسخ نیز با اشاره به طرح شناسایی آرشیویست‌های انگلیسی برای شناخت قابلیت‌های حرفه ای آن‌ها توأم بود. کمیته تدارکات به مدت دو سال برای تهیه متنی بیعیب کارکرد. پیش‌نویس

پیش‌نویس این اصول بین انجمن‌های آرشیوی، بدنه ICA و دیگر سازمان‌ها چرخید. کلیه نقطه‌نظرها، پیشنهادات و توصیه‌ها مورد بررسی، بحث و تبادل نظر قرار گرفت تا به این ترتیب مورد اتفاق کلیه فرهنگ‌های مختلف با سنن مختلف واقع شود. پیش‌نویس تهیه شده با اصول موجود در حرفه‌های مرتبط با آرشیو مقایسه شد و کاملاً روشن گردید که اصول باید بیشتر اصول اخلاقی باشد تا اصول حرفه ای. بنابراین وظیفه اساسی و مبنایی معطوف به انتظارات از آرشیویست و محقق و کارمندان و اسنادی که مهم هستند و فعالیت‌های مختلفی که در غالب قانون و مقررات قابل قبول می‌باشند، شده است و همچنین متوجه بوده اند که نباید قانون و وظیفه ای که منجر به محدودیت در آزادی فردی آرشیویست شود را تحمیل کرد و تصمیم بر این شد تا از ایجاد دو نوع اصول، یکی برای آرشیوهای ملی و دیگری برای آرشیوهای خصوصی، جلوگیری نمایند. تصمیم نهایی بر این شد تا یک اصول اخلاقی حرفه ای برای کل آرشیوها در نظر بگیرند.

در اکتبر ۱۹۹۴ پیش‌نویس انگلیسی به همراه ترجمه دقیق فرانسوی آن به کمیته اجرایی ICA ارائه شد و تصمیم گیری در مورد آن به گردهمایی بهار ۱۹۹۵ احاله داده شد.

۳. به نظر شما آرشیویست‌ها چه مسئولیت‌های اخلاقی در حرفه آرشیو دارند؟

■ اگر بتوان برای هر یک از تخصص‌های آرشیوی، معیارهای رفتار مطلوب حرفه ای را معین کرد در واقع چارچوب اصلی ارزش‌ها و مسئولیت‌ها ترسیم شده است. به عنوان مثال مشخص می‌گردد که چه ارزش‌هایی در حیطه اطلاع‌رسانی موجب رعایت بی‌طرفی، حفظ اسرار و صداقت می‌شود و یا در قلمرو تنظیم و توصیف اسناد، موجب رعایت امانت، وفای به عهد و مسئولیت‌پذیری است.

۴. چه انتظارات و توقعاتی از اخلاق حرفه‌ای آرشیویست به منزله دانش می‌توان داشت؟

■ از اهداف اصلی در تدوین اصول اخلاق آرشیوی، می‌توان ایجاد همسویی در نگرش حرفه‌ای، رضایت‌مندی در نیروی انسانی و رفع سوء تفاهات رفتاری را نام برد. معرفی یک «کار متعهدانه حرفه ای» و تمرین و تداوم در بحث و گفتگو درباره ارزش‌ها، رشد صراحت در محیط کار و افزایش روحیه صداقت و همکاری را به دنبال خواهد داشت.

۱. Ramp
۲. Michel Duchein
۳. Obstacles to access, use and transfer of information from archives
۴. ICA- CITRA
۵. access to archives and privacy
۶. Keeping Archives
۷. art.1, 15th International Congress on Archives, ww.wien2004.ica.org
۸. Marco Carassi
۹. Archival Professional Associations
۱۰. Michael Roper

در چنین فضایی، امکان هماهنگی و تطابق بین ارزش‌های فردی و ارزش‌های سازمانی، بیشتر فراهم خواهد شد. البته موفقیت برنامه‌های اخلاقی در یک سازمان بستگی ویژه به چگونگی انطباق رفتار کارکنان با خطمشی‌ها و رویه‌های تعیین شده دارد.

۵. شیوه‌ها و ابزارهای آموزش اخلاق حرفه‌ای آرشیو و آرشیویست کدام است؟

پایبندی و ملتزم بودن به اصول اخلاقی حرفه از سوی تمام خانواده آرشیو، ضامن بقا و ترویج آن خواهد بود البته آموزش‌های تئوری، همایش‌ها، نشست‌ها و ... نیز نقش آگاهی‌دهنده خواهند داشت ولی آنچه ضمانت اجرا و تداوم و جریان اخلاق حرفه‌ای آرشیو را در شاکله آرشیو بر عهده دارد چیزی جز التزام عملی و رفتارهای حرفه‌ای مبتنی بر اخلاق آرشیویست‌ها نخواهد بود و برای اینکه همه بدانند این اصول چیست و از اعمال سلیقه‌های فردی یا سازمانی جلوگیری شود، ناگزیر از تدوین آن با روش‌های استاندارد و اتفاق حداکثری هستیم. و برای اینکه همه بدانند این اصول چیست و از اعمال سلیقه‌های فردی یا سازمانی جلوگیری شود، ناگزیر از تدوین آن با روش‌های استاندارد و اتفاق حداکثری هستیم.

۶. مؤلفه‌های تأثیرگذار و استانداردهای اخلاق حرفه‌ای در آرشیوها چه هستند؟

در سال ۱۹۹۲ میلادی، انجمن آرشیویست‌های فرانسه، مقایسه‌ای بین اصول اخلاقی چندین حرفه انجام داد. نتیجه این تحلیل، وجود چهار شاخصه عمومی در هر مجموعه را نشان می‌داد که عبارت‌اند از:

۱. جامعه‌ای تشکیل یافته از گروهی که موردنظر آن اصول هستند.
۲. وجود رهنمود و قوانین کلی حرفه‌ای.
۳. لیستی از تعهدات حرفه‌ای نسبت به گروه‌های مختلف اجتماعی.
۴. قوانینی در مورد اجراییات حرفه‌ای.

اما اصول اخلاق آرشیوی که ICA تبیین کرده، مشتمل بر ۱۰ اصل است و مؤلفه‌هایی که در آن به چشم می‌خورد از آمیختگی خاصی میان تجربه و قانون برخوردار است. تمرکز اصلی بر روی رفتار

آرشیویستی و بیشترین تأکید بر مسئولیت آرشیو به‌عنوان عاملی بازدارنده از اختلاط و مخدوش شدن مواد آرشیوی است و وظیفه آرشیویست در هر فعالیت آرشیوی، انجام فعالیت‌های حرفه‌ای و قابل قبول است (بند ۱، ۲، ۳، ۴). او مسئول است تا تمام اعمال آرشیوی که بر روی مواد آرشیوی انجام می‌دهد را نه تنها ثبت و ضبط نماید بلکه باید بتواند از کلیه فعالیت‌های خود دفاع نماید (بند ۶). به‌علاوه از او انتظار می‌رود به آزادی دسترسی به اطلاعات و محدودیت اشاعه اطلاعات امور خصوصی و فعالیت در محدوده قانون توجه تام داشته باشد (بند ۷) و از موقعیت خود برای دستیابی به اطلاعات به نفع خود یا دیگری استفاده ننماید (بند ۸). آرشیویست موظف است دانش حرفه‌ای خود را ارتقا داده و دست آورده‌های علمی اش را با دیگران به اشتراک گذارد (بند ۹). او موظف است فرهنگ نگهداری و استفاده از میراث مکتوب را توسعه و بهبود بخشد (بند ۱۰).

یکی از فواید ویژه به وجود آوردن اصول اخلاق حرفه‌ای این است که درباره ارزش‌ها و مسئولیت‌های حرفه فکر می‌شود و با به تحریر درآوردن مجموعه‌ای از آن اصول نسبت به بروز مشکلات، پیش‌بینی و پیشگیری و تدبیر می‌شود.

۷. اخلاق حرفه‌ای آرشیوی در افزایش بهره‌وری و کاهش ریسک چه نقشی میتواند داشته باشد؟

اصول اخلاق آرشیوی در تصویرسازی مثبت از حرفه نقش مهمی ایفا می‌کند و می‌تواند ارزش‌های مطرح آن را مدیریت نماید. نتیجه اصول اخلاقی در شکل‌گیری رفتارهای مشخص شده‌ای در محیط کار، نمایان خواهد شد که مانع از وقوع معضلات اخلاقی خواهد بود و به آن پیشگیری قبل از وقوع می‌گویند و پیشگیری نیز بهترین راه‌حل عقلانی است و به‌مراتب کم‌هزینه‌تر از حل مشکلات اخلاقی است؛ اما از آنجایی که اصول اخلاق حرفه‌ای برگرفته از نیازهای حرفه‌ای در مقاطع زمانی خاص است و در طول زمان امکان تغییر نیازهای آرشیوی وجود دارد بنابراین با توجه به تغییرات و برای رفع نیازهای به وجود آمده، بازنگری مجدد در فواصل معین در اصول اخلاق حرفه‌ای آرشیو ضروری خواهد بود.

به وقت ۱۶ آذر ۱۳۳۲

کوثر بابایی

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س) - ورودی ۹۶

Kosarbabaii69@gmail.com

نخستین حرکت عملی در این زمینه، تظاهرات به نشانه اعتراض به محاکمه این سه تن بود. در این مراسم دانشجویان با سردادن شعارهایی چون «مصدق پیروز است» و «مرگ بر شاه» نسبت به تداوم فضای خفقان پس از کودتا و تجدید رابطه سیاسی دولت شاهنشاهی با بریتانیا که همان روزها خبرش اعلام شده بود، اعتراض کردند. چند هفته پس از این وقایع، اعلام شد که روابط ایران و بریتانیا (که در زمان نخست‌وزیری مصدق قطع شده بود) از سر گرفته خواهد شد و ریچارد نیکسون نایب ریاست جمهوری وقت آمریکا برای دیدار رسمی به ایران خواهد آمد. در روز ۱۴ آذر ۱۳۳۲ با ورود دنیس رایت، کاردار جدید سفارت انگلیس به ایران دانشجویان دانشکده‌های حقوق و علوم سیاسی، دندانپزشکی، فنی، پزشکی و داروسازی در دانشکده‌های خود تظاهرات پر شوری علیه رژیم کودتا و مقاصد آن برپا کردند که در روز ۱۵ آذرماه این تظاهرات به خارج از دانشگاه کشیده شد و مأموران انتظامی در زدوخورد با دانشجویان، شماری را مجروح و گروهی را دستگیر و زندانی کردند. مجموع این رویدادها و اعتراضات پیگیر دانشجویان پس از کودتا، که یکی از مهم‌ترین قطب‌های فعال و مخالف دولت را تشکیل می‌دادند، رژیم را بر آن داشت که با استقرار دائمی گروهی از نظامیان در محوطه دانشگاه، اقتدار خود را به آن‌ها نشان دهد. این چنین بود که در یک اقدام کم‌سابقه در روز ۱۶ آذر ۱۳۳۲، نیروهای رزمی به دانشگاه تهران اعزام شدند.

دکتر مصطفی چمران که خود از دانشجویان دانشکده فنی بوده و در روز حادثه در کلاس درس حضور داشته است در خاطرات خود

۱۶ آذر در ایران، روز مقاومت و ایستادگی دانشجویان این سرزمین در برابر استعمار غرب و استبداد و خودکامگی، در تاریخ به‌عنوان روز دانشجو ثبت گردیده است. این روز، به یاد سه دانشجو (مصطفی بزرگ‌نیا، احمد قندچی و مهدی شریعت‌رضوی) که هنگام اعتراض به دیدار رسمی ریچارد نیکسون؛ معاون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده آمریکا و همچنین از سرگیری روابط ایران با بریتانیا، در تاریخ ۱۶ آذر ۱۳۳۲ (حدود چهار ماه پس از کودتای ۲۸ مرداد همان سال) در دانشگاه تهران کشته شدند، گرامی داشته می‌شود.

پس از کودتای ۲۸ مرداد و سقوط دولت دکتر مصدق با همکاری عوامل آمریکا و انگلیس و جایگزینی ارتشبد زاهدی، دولت کودتا به تهدید آزادی‌ها و سرکوبی فعالان سیاسی پرداخت و کشور را عملاً به سمت وابستگی اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی به غرب سوق داد. در مقابل نیروهای ملی با تشکیل «نهضت مقاومت ملی» که یک روز پس از کودتا صورت گرفت، سعی کردند فضای اختناق را شکسته و برای گسترش اندیشه‌های ملی‌گرایانه و استقلال طلبانه دکتر مصدق که آن زمان دربند کودتاجیان بود، فعالیت‌هایی را سازماندهی کنند. در این میان دانشجویان نیز به‌عنوان بازوی اجرایی نهضت، در راستای اهداف جنبش ملی عمل می‌کردند. پس از بازگشایی دانشگاه در مهرماه ۱۳۳۲ که هم‌زمان با شروع دادگاه فرمایشی دکتر محمد مصدق، دکتر علی شایگان و مهندس احمد رضوی بود، جنب‌وجوش زیادی در میان دانشجویان برای فعالیت‌های سیاسی و برگزاری راهپیمایی‌ها و تجمعات اعتراضی پدید آمد.

این روز را این‌گونه توصیف می‌کند: «صبح شانزده آذر هنگام ورود به دانشگاه، دانشجویان متوجه تجهیزات فوق‌العاده سربازان و اوضاع غیرعادی اطراف دانشگاه شدند و وقوع حادثه‌ای را پیش‌بینی می‌کردند. نقشه پلید هیأت حاکمه بر همه واضح بود و دانشجویان حتی‌الامکان سعی می‌کردند که به‌هیچ‌وجه بهانه‌ای به دست بهانه جویان ندهند. از این‌رو دانشجویان با کمال خونسردی و احتیاط به کلاس رفتند و سربازان به راهنمایی عده‌ای کارآگاه، به راه افتادند. ساعت اول بدون حادثه مهمی گذشت و چون بهانه‌ای به دست آنان نیامد به داخل دانشکده‌ها هجوم آوردند. آن‌ها نقشه کشتن دانشجویان را کشیده بودند و این دستور از مقامات بالاتری به آن‌ها داده شده بود. سرکردگان اجرای این دستور و کشتار ناجوانمردانه عده‌ای از گروه‌بانان و سربازان «دسته جانباز» بودند که اختصاصاً برای اجرای آن مأموریت در آن روز به دانشگاه اعزام شده بودند. در ساعت صبح، دسته جانباز به همراه سربازان به دانشکده فنی رفتند. در این ساعت دانشجویان در کلاس‌های درس حاضر بودند و به دلیل شرایط ویژه دانشگاه و حضور گسترده نظامیان، از هر اقدامی که بوی اعتراض و تظاهرات دهد، اجتناب می‌کردند. هنگام حضور سربازان در دانشگاه و مقابل دانشکده فنی، دکتر سیاسی، رئیس دانشگاه، مهندس خلیلی، رئیس دانشکده فنی و دکتر عابدی؛ معاون وی سعی کردند که با مذاکره، نیروهای نظامی را از دانشکده فنی خارج کنند ولی توفیقی به دست نیاوردند. سربازان به دانشکده‌ها حمله کردند و بدین ترتیب سه تن از دانشجویان به نام‌های مهدی (آذر) شریعت‌رضوی، احمد قندچی و مصطفی بزرگ‌نیا به شهادت رسیدند و ۲۷ نفر دیگر دستگیر و عده زیادی مجروح شدند.» بعدها از این سه تن بنام «سه آذر اهورایی» یاد شد. به دنبال انتشار خبر واقعه ۱۶ آذر و کشته و مجروح شدن دانشجویان، بسیاری از دانشگاه‌های اروپا و آمریکا، با دانشگاه تهران

ابراز همدردی کردند و در مراسم برگزاری سومین روز شهیدا، ده‌ها هزار تن از مردم تهران و شهرستان‌ها بر سر مزار شهیدان در امامزاده عبدالله در شهر ری حاضر شدند. دانشجویان هم به‌عنوان اعتراض به این واقعه، مدت ۱۵ روز از شرکت در کلاس‌های درس خودداری کردند.

معلم شهید دکتر علی شریعتی درباره این سه شهید نوشته است: «اگر اجباری که به زنده ماندن دارم نبود، خود را در برابر دانشگاه آتش می‌زدم، همان‌جایی که بیست‌ودو سال پیش، «آذر» مان، در آتش بیداد سوخت. او را در پیش پای «نیکسون» قربانی کردند! این سه یار دبستانی که هنوز مدرسه را ترک نگفته‌اند، هنوز از تحصیلشان فراغت نیافته‌اند، نخواستند همچون دیگران کوپن نانی بگیرند و از پشت میز دانشگاه، به پشت پاچال بازار بروند و سر در آخور خویش فرو برند. از آن سال، چندین دوره آمدند و کارشان را تمام کردند و رفتند، اما این سه تن ماندند تا هر که را می‌آید، بیاموزند، هر که را می‌رود، سفارش کنند. آن‌ها هرگز نمی‌روند، همیشه خواهند ماند، آن‌ها «شهید» هستند. این «سه قطره خون» که بر چهره دانشگاه ما، همچنان تازه و گرم است. کاشکی می‌توانستم این سه آذر اهورایی را با تن خاکستر شده‌ام پیوشانم، تا در این سموم که می‌وزد، نفس‌نفس‌اند! اما نه، باید زنده بمانم و این سه آتش را در سینه نگاه دارم.»

به هر ترتیب حادثه ۱۶ آذر ۱۳۳۲ به‌عنوان یک روز «مقاومت تاریخی» در تاریخ دانشگاه تهران ثبت شد. چنان‌که از آن پس همه‌ساله، دانشجویان دانشگاه تهران و دیگر دانشگاه‌های ایران مراسمی به یاد شهیدان آن روز برپا کردند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، روز ۱۶ آذر به عنوان «روز دانشجو» در تقویم گنجانده شد. هنوز هم ۱۶ آذر به‌عنوان نقطه‌ای قابل‌اتکا برای بروز و ظهور جنبش دانشجویی در تقویم سالیانه دانشگاه‌ها موردتوجه دانشجویان فعال قرار دارد.

منابع

وبسایت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، (1397). چرا 16 آذر روز دانشجو نام گرفته است؟ [اخبار]. بازیابی شده در تاریخ 10 آبان 1398، از <https://farhangi.msrt.ir/fa/news/43495>

وبسایت جوان آنلاین، (1397). چرا 16 آذر روز دانشجو نام گرفته است؟ [اخبار]. بازیابی شده در تاریخ 10 آبان 1398، از <https://www.javanonline.ir/fa/news/937154>

آرش آزاد، سیامک (1396). 16 آذر روز دانشجو [نوشته وبلاگ]. بازیابی شده در تاریخ 10 آبان 1398، از <http://www.okhtai.blogfa.com/post/377>

یادی از بزرگان

لوچیانا دورانتی؛ استاد مطالعات آرشیوی دانشگاه بریتیش کلمبیا

مریم کرمی کندی

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س) - ورودی ۹۷

m k 4 7 4 0 7 9 0 @ g m a i l . c o m

لوچیانا دورانتی در ۲۸ سپتامبر ۱۹۵۰ در شهر رم ایتالیا متولد شد و در دبیرستان کلاسیک اسکولی پیچینو^۲، تحصیل کرد. دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد را در دانشگاه ساپینزا^۳ رم گذراند و دکتری افتخاری علوم دانشگاه سوئدیمید کشور سوئد را دریافت کرد.

لوچیانا دورانتی در حال حاضر استاد نظریه آرشیو و مدیریت اسناد دیجیتالی در برنامه‌های آرشیوی و کتابداری، دانشگاه بریتیش کلمبیا می‌باشد. او همچنین مدیر مرکز مطالعات بین‌المللی اسناد و آرشیوهای معاصر است. از سال ۱۹۷۳ در رشته آرشیو شروع به فعالیت کرد و در چندین انجمن آرشیوی مانند انجمن آرشیو آمریکا در سطح ملی و بین‌المللی، کمیته مشاوره بین‌المللی یونسکو در زمینه حافظه جهانی، کمیته داوری علوم اجتماعی و علوم انسانی کانادا مشغول به فعالیت شد. او در دانشگاه بریتیش کلمبیا، دوره‌های دیپلماسی، ارزیابی سوابق برای انتخاب، کسب و حفظ سوابق دیجیتال در سطح کارشناسی ارشد و نظریه پیشرفته آرشیو در سطح دکترا را تدریس می‌کند. تحقیقات وی با هدف یافتن راه‌حلی برای حفظ منابع دیجیتالی است که می‌تواند کاربرد جهانی داشته باشند.

سال پنجم، شماره سوم (پیاپی ۲۳)، پاییز ۱۳۹۸

۱. Luciana Duranti
۲. Ascoli Piceno
۳. Sapienza

برخی از آثار وی عبارت‌اند از:

- Archived Encyclopedia of Science (Book)
- Diplomats: New Applications to an Old Science (Book)
- Maintain Integrity of Electronic Records (Book)
- Maintain the Integrity of Electronic Records by (Book)
- Encyclopedia of Archives Writers (Book)
- Digital Born in the Cloud: Partnering with Solutions (Book)
- INTERPARES Project: Long-Term Preservation of Valid Electronic Records: INTERPARES Project Findings (Book)
- Trust in the Cloud Records (Book)

منابع

- Luciana Duranti, [wiki pedia]. Retrieved 2019, Nov, 15.
From: https://en.wikipedia.org/wiki/Luciana_Duranti
- Luciana Duranti, [web site]. Retrieved 2019, Nov, 15.
From: <https://slais.ubc.ca/profile/luciana-duranti/>
- Archivaria- Duranti, [web site]. Retrieved 2019, Nov, 15.
From: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12153/13158>
- Dr. Luciana Duranti, [web site]. Retrieved 2019, Nov, 15.
From: <https://blockchain.ubc.ca/people/luciana-duranti>

از سال ۱۹۹۸ تاکنون، مدیر تحقیقات بین‌المللی سیستم‌های الکترونیکی اینترپرس است که یک پروژه تحقیقاتی چندملیتی و چندرشته‌ای می‌باشد که به مطالعه بلندمدت اسناد الکترونیکی معتبر می‌پردازد. پروژه‌های او همچون اسناد در ابر و اسناد پزشکی قانونی، اسناد دیجیتال در مرکز مطالعات بین‌المللی اسناد و آرشیوهای معاصر قابل‌دسترسی می‌باشد. لوچیانا دورانتی در زمینه‌های سندشناسی آرشیو و نظریه آرشیو به طور گسترده آثاری منتشر و در کنفرانس‌هایی در سراسر جهان حضور داشته‌اند. وی در انجمن آرشیوهای کانادایی به‌عنوان رئیس آرشیو کانادا و رئیس کمیته راهبردی مشارکت می‌کند و به تدوین دستورالعمل‌های آموزشی برای آموزش آرشیویست‌های کانادایی کمک می‌نماید.

دکتر دورانتی وب‌سایتی برای دانشجویانشان در نظر گرفته‌اند و اگرچه عمومی است، اما اطلاعات مربوط به پیشینه ایشان و تحقیقاتشان را برای هر فردی که علاقه‌مند باشد، فراهم می‌کند. وی آن را ابزاری برای برقراری و ارتباط نزدیک با دانشجویانشان می‌داند. به همین دلیل برای او مهم است که از طریق این سایت بتواند بازخوردها و پیشنهادات الهام‌بخش از دانشجویان و همه علاقه‌مندان به حرفه آرشیو را به روش ساختاری‌تر، از طریق بحث‌های چهره‌به‌چهره یا ایمیل‌های شخصی و تماس‌های تلفنی دریافت کند و این وب‌سایت را نیز ابزاری برای نشان دادن پیچیدگی حرفه آرشیو، جنبه‌های مختلف، مشارکت‌ها، اتحادها و تأثیر آن در فرهنگ، موضوعات اجتماعی و سیاسی و زندگی افراد می‌داند. علاوه بر تدریس در فعالیت‌های علمی و حرفه‌ای، شرکت در کنفرانس‌ها و کمیته‌های ملی و بین‌المللی را نیز انجام می‌دهند. در سخنرانی‌های عمومی که در مناسبت‌های مختلف برای مخاطبان غیرمتخصص برگزار می‌شود و در سخنرانی‌های علمی در دانشگاه‌ها شرکت می‌کند و آثار گوناگونی در زمینه‌های علوم آرشیوی و تاریخ و سندشناسی در حرفه کاریشان دارند.

دکتر دورانتی تاکنون چندین کتاب، ۱۵۰ مقاله و بیش از ۴۰۰۰ پروژه تحقیقاتی را مدیریت نموده‌اند و عضو هیئت تحریریه ۱۲ نشریه می‌باشند.

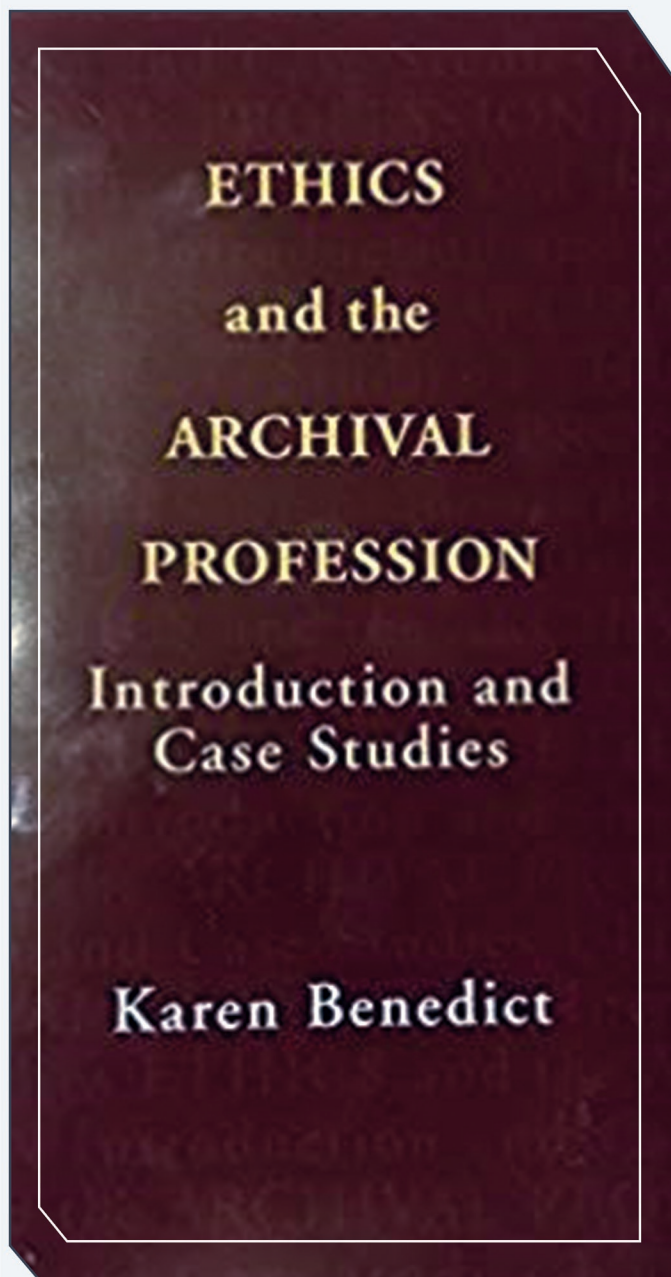
اصول اخلاقی و حرفه آرشیو

اثر کارن بندیکت^۱

خدیجه سلطانیان

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س) - ورودی ۹۷

Soltanian27@yahoo.com

این کتاب با مضمون «اخلاق برای آرشیویست‌ها» در سال ۱۹۹۲، توسط کارن بندیکت نوشته شد. کارن بندیکت، آرشیویست و عضو کمیته راهبری بخش انجمن‌های حرفه‌ای شورای بین‌المللی آرشیو و نماینده انجمن آرشیویست‌های آمریکا می‌باشد. او تلاش می‌کند تا در این کتاب تمایز قاطع بین اصول اخلاقی و حرفه‌ای برقرار کند و نشان می‌دهد که چگونه اخلاق در نهادها و ادارات تأثیر می‌گذارد. نویسنده در این کتاب به موضوعاتی همچون مباحث حقوقی (حق حفظ حریم خصوصی، مالیات، مالکیت معنوی)، مباحث اخلاقی (دسترسی، محرمانه بودن و اصالت بودن) و سایر زمینه‌های عملی اخلاق که شامل معیارهای حرفه‌ای در رابطه با موضوعاتی مانند کارمندان و بودجه است، می‌پردازد. این موضوعات تعیین می‌کنند که آرشیوها چگونه می‌توانند مجموعه‌ها را به خوبی حفظ کنند. بندیکت خاطرنشان می‌کند که گاهی اوقات قوانین و اخلاق با هم درگیر می‌شوند و توصیه می‌کند که در چنین شرایطی، آرشیویست‌ها خیلی بهتر می‌توانند مطابق با وجدان عمل کنند. او ادعا می‌کند که زمینه‌های اصلی قانونی بودن که آرشیوها بایستی مورد توجه قرار دهند، موضوعات مربوط به حقوق حریم خصوصی و حقوق مالکیت است و آرشیویست‌ها باید از قوانین حاکم بر آن آگاه باشند.

همچنین این کتاب کدهایی در قانون اخلاق برای آرشیویست‌ها ارائه می‌دهد که به عنوان یک راهنمای مفید برای رفتار حرفه‌ای مناسب آرشیویست‌ها عمل می‌کند.

بازدید از موزه کودکی ایرانک

الهام محمدابراهیم

دانشجوی کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س) - ورودی ۹۷

e.mohammadebrahim@gmail.com

بخش‌های موزه کودکی ایرانک

موزه از چهار بخش به هم پیوسته شکل گرفته است. در اولین بخش از موزه، به دوره باستان برمی‌خوریم. در این بخش، فرهنگ کودکی و ادبیات کودکی در دوره باستان که نماد برجسته آن افسانه درخت خرما و بزی «درخت آسوریگ» است. در کنار آن بخشی از بازی افزارهای کهن در ایران و نشانه‌هایی که کودک را به آن نقشش کرده‌اند، به نمایش درآمده است. در ادامه از این دوره، به کودکان اسطوره‌ای در شاهنامه، مانند داستان زال و سیمرغ اختصاص دارد. سپس با گذر از بخش باستان، دوره ایران پس از اسلام می‌آید که بازتاب نقش کودکان در مینیاتورها است که نمادی از نقش کودک و مهر مادر به کودک در آن‌ها می‌باشد. در کنار آن روایت موش و گربه عبید زاکانی، برجسته‌ترین اثر ادبیات کودکان در سده‌های میانی به نمایش درآمده است.

در بخش دیگر، به فرهنگ مکتب و ادبیات مکتب خانه‌ای که بخشی از فرهنگ ایران است، در پیش چشمان مخاطبان قرار می‌گیرد. در دوره قاجار و مشروطه با بنیان‌های فرهنگ کودکی مدرن و آموزش و پرورش نو آشنا می‌شویم. کتاب‌های درسی دبستان قبل از انقلاب اسلامی و بعد از آن را می‌بینیم.

موزه کودکی ایرانک، نمایشگاه موزه‌ای یک‌ساله است که برای آشنایی دوستداران فرهنگ کودکی در مجاورت آرشیو ملی ایران واقع در اتوبان حقانی راه اندازی شده است. این موزه تاریخ کودکی را به نمایش می‌گذارد که از دوره زمانی باستان تا پهلوی دوم را شامل می‌شود. این نمایشگاه، یک موزه تعاملی است و بر اساس یک کار پژوهشی در بخش خصوصی انجام شده است. مؤسسه تاریخ ادبیات کودکان، مدت سی سال روی این موزه تحقیق و فعالیت کرده است و تا به امروز ۱۶ بار نمایشگاه موزه برگزار شده است. این نمایشگاه موزه، به پشتوانه مجموعه ده جلدی کتاب‌های تاریخ ادبیات کودکی به همراه مجموعه کتاب‌های منتشر نشده «تاریخ کودک و کودکی در ایران» شکل گرفته است تا بخشی از الگو و طرح دائمی موزه کودکی را در چشم انداز بگذارد. در این موزه، اشیاء نه تنها دیده می‌شوند بلکه این اشیاء روایت هم می‌شوند و داستان‌ها و قصه‌هایشان نیز بازنمایی می‌شوند. این نمایشگاه موزه ویژه تاریخ و فرهنگ کودکی است که در آن به نشانه‌ها، پدیده‌ها، سندهای مربوط به زیست کودک و کودکی در سیر تاریخ پرداخته شده است و هدف آن شناساندن ژرفای این تاریخ و فرهنگ به مخاطبانی از هر گروه و هر رده سنی، کودک تا بزرگسال است.

سال پنجم، شماره سوم (پیاپی) زمستان ۱۳۹۸

در اتاق دیگری که اتاق نمایش نام داشت، تاریخ نمایش‌ها در ایران را بازنمایی می‌کرد و تصاویر، تجهیزات مانند عروسک‌ها و ماسک‌های صورت به دیوار آویخته شده بود. در این اتاق برای کودکان نمایش اجرا می‌شد که در قسمتی، نمایش عروسکی و در قسمت دیگر، نمایش خیمه شب بازی، نمایش نقش و سایه و در بخش دیگر عیدی سازی و کتاب‌خوانی، کودکان را درگیر با این موزه هم‌کنشانه می‌کرد. همچنین در بخش مرکزی موزه، قسمتی برای قصه خوانی و ترانه خواندن و استراحت برای حضور دسته‌جمعی کودکان از مدارس فراهم شده بود.

در گردش پایانی موزه، فروشگاه‌های در نظر گرفته شده است که کتاب‌های باکیفیت مؤسسه و بازی‌ها و ابزارها و هرآن‌چه که در پیوند با موزه است در آن به فروش می‌رسد.

برای بازدید از موزه باید بلیت تهیه شود. بازدید جالب و هیجان‌انگیزی برای علاقه‌مندان به حوزه کودکان بود و این نمایشگاه موزه برای بازدید و اردوی علمی دسته‌جمعی کودکان و نوجوانان از مدارس پیشنهاد میشود. همچنین بازدید دانشجویان مطالعات آرشیوی از موزه، خالی از لطف نیست چرا که اسناد موضوعی با جزئیات بسیار دقیقی در آن گردآوری شده است.

همچنین در این بخش نوشت افزارها و کارت‌های افتخار برای سال‌های مختلف به نمایش درآمده‌اند. در این بخش دو چهره شاخص این دوره، میرزا حسن رشدیه (نظام دبستانی نو و آفرینش الفبای صوتی در ایران) و جبار باغچه بان (پایه گذار نظام آموزش ناشنویان) که با خدمات ارزشمند که در طول عمر خود انجام داده‌اند، آشنا می‌شویم. در ادامه پوشاک کودکان در دوره قاجار به نمایش درآمده‌اند. در این دوره پوشاک کودکان طرح خاصی ندارد جز این‌که همانند پوشاک بزرگسالان است. اگر کودک از قشرهای فرودست بود پوشاک ژنده برتن می‌کرد و اگر از طبقه بزرگان و درباریان بود پوشاکش تمیز و نو بود.

در بخش بعدی روند ادبیات کودکان و تصویرگران کتاب‌های کودک، مانند پرویز کلاتر، مهدی آذریدی و...، نهادهای ادبیات کودک و پایه‌گذاران شورای کتاب کودک و معماران نظام نهاد کودکی در ایران مانند معصومه سهراب، توران دخت اشتیاقی و... را معرفی می‌کند. همچنین سیر تحولات نشریه‌های کودکان و نوجوانان مانند نشریه اطلاعات کودکان، کیهان بچه‌ها و کتاب‌های کودک را بازنمایی می‌کند.

بخش دیگر بازی‌های افزایش مردم ساخت بودند که الگوی ساخت آن‌ها میان مردم شکل می‌گرفت و در کوچ و بازار ترویج داده می‌شد و یا در کارگاه‌های کوچک و از باقی‌مانده کالاها یا قوطی‌ها و جعبه‌های چوبی یا فلزی و تکه پارچه‌ها ساخته می‌شد. در این دوره در میان اقوام ثروتمند اسباب بازی‌هایی از خارج از کشور وارد ایران شده است.

Professional Ethics

Step-by-Step

